

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ РОЗПОДІЛУ ГРОШОВИХ КОШТІВ, ЯКІ ОТРИМАНО ВІД ПРОДАЖУ ЗАСТАВНОГО МАЙНА У ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА

Юсан Інна, Сіробаба Олександр,

Навчально-науковий інститут права СумДУ,

м. Суми, Україна

Актуальність теми. Становлення ринкової економіки у наш час є одним з основних пріоритетних напрямків державної політики, але даний процес не може проходити без негативних явищ, одним з яких є банкрутство. Банкрутство – це проблема загальнодержавного значення, яка є актуальною для підприємств незалежно від їх організаційно-правових форм та форм власності.

Відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному законом, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1]. Головними суб'єктами у справі про банкрутство виступають боржник і кредитор. Законодавче закріплення їх правового статусу має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Якщо боржниками є суб'єкти підприємництва будь-яких галузей та сфер діяльності, класифікація за моментом виникнення зобов'язань яких не передбачена, то кредитори поділяються на конкурсних та поточних. У перших вимоги до боржника виникають до порушення провадження у справі про банкрутство, у других – після [2, с. 243]. Виділення їх видів є важливим з точки зору визначення кредиторів, перед якими може бути погашена заборгованість у тому числі за рахунок заставного майна.

З 19 січня 2013 р. в Україні набрала чинності нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», в якій було повністю оновлено положення, що регулюють реалізацію майна боржників. У них, зокрема, було виокремлено особливості реалізації заставного

майна та введено новий статус для одного з учасників провадження у справі про банкрутство – кредитор, чії вимоги забезпечені заставою (забезпечений кредитор), та встановлено, що вимоги таких кредиторів задовольняються позачергово. Крім того, новою редакцією Закону значно посилено захист прав забезпечених кредиторів, запроваджено нові інструменти такого захисту, а майну, що є предметом забезпечення, новою редакцією Закону надано окремий статус.

При практичному застосуванні норм нової редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», виникають питання, які потребують особливого правового регулювання, одним з яких є порядок розподілу коштів від продажу заставного майна. **Дослідженням даного питання займалися** Б.М. Поляков, М.В. Телюкіна, В.В. Джузь, Р.Г. Афанасьєв, О.М. Зубатенко та ін.

Мета статті – дослідження порядку розподілу грошових коштів від продажу заставного майна.

Виклад основного матеріалу. Згідно із ч. 1 ст. 1 нової редакції Закону про банкрутство кредитор - суб'єкт господарювання або людина - громадянин, а також органи державної податкової служби та інші державні органи, які мають підтвержені у встановленому порядку документами вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника. Але одних вимог грошового характеру до боржника недостатньо, щоб стати стороною у справі про банкрутство. Тільки той кредитор, який у встановлені Законом про банкрутство порядку і строки звернеться до господарського суду з відповідною заявою, зможе належним чином захистити свої права та законні інтереси, окрім забезпеченого кредитора.

Забезпечені кредитори – це кредитори, вимоги яких забезпечені заставою майна боржника (майнового поручителя). Відповідно до законодавства України розпорядник майна зобов'язаний окремо внести до реєстру вимоги кредиторів, які забезпечені заставою майна боржника, згідно з їх заявами, а за їх відсутності, – згідно з даними обліку боржника, а також внести окремо до реєстру відомості про майно боржника, яке є предметом застави згідно з державним реєстром застав.

Як видно з діючого законодавства заставлене майно боржника підлягає особливому (окремому) обліку з єдиною метою – забезпечити право

заставодержателя на задоволення своїх вимог з такого майна [3]. Норми Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» визначають, що майно банкрута, що є предметом забезпечення, не включається до складу ліквідаційної маси і використовується виключно для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує.

Продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення, здійснюється в порядку, передбаченому названим Законом, виключно за згодою кредитора, вимоги якого воно забезпечує, або суду.

Кошти, що залишилися після задоволення забезпечених вимог та покриття витрат, пов'язаних з утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення, підлягають включенню до складу ліквідаційної маси [1].

Чітка норма закону, яка визначає, що майно, яке перебуває в заставі використовується виключно для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує, фактично позбавляє ліквідатора права одночасно використовувати зазначені кошти на покриття витрат, пов'язаних з утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення.

Лише при системному аналізі норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», можна дійти висновку, що кошти, отримані від продажу застави, рівноцінно направляються на: 1) задоволення забезпечених вимог; 2) покриття витрат, пов'язаних з утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення.

Ясність у регулюванні даного питання вносить судова практика. Так, Вищий господарський суд України у рішенні від 4 серпня 2015 року у справі № 922/1191/13 та у рішенні від 18 серпня 2015 року у справі № БЗ/160-10 визначає, що за рахунок коштів від продажу заставного майна, які спрямовуються на погашення вимог заставного кредитора в процедурі ліквідації, можливо погасити лише витрати, які пов'язані з утриманням, збереженням, а також продажем такого заставного майна [4; 5].

Крім того у постанові Вищого господарського суду України від 19 листопада 2015 року у справі №5021/2737/2011, звертається увага, що Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його

банкрутом» не передбачено покриття витрат, пов'язаних з утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення за рахунок інших коштів, ніж від реалізації цього заставного майна. За таких обставин, відшкодування підтверджених витрат, пов'язаних з утриманням та реалізацією заставного майна здійснюється з коштів, отриманих від його продажу [6].

Висновок. Процедура розподілу грошових коштів, які отримано від продажу заставного майна повинна буди зрозуміла як для заставного кредитора так і для ліквідатора, який безпосередньо здійснює його продаж. Для усунення колізій норм права, пропонуємо доповнити Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» статтею наступного змісту: «Кошти, отримані від реалізації майна банкрута, яке є предметом забезпечення, використовуються для погашення для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує та на покриття витрат, пов'язаних з утриманням, збереженням та продажем предмета забезпечення».

Література:

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон від 14.05.1992 року № 2343-ХІІ // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/paran758#n758>.

2. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України [текст] / за заг. ред. Грудницької С.М. — К.: «Центр учбової літератури», 2016. — 488 с.

3. Правове положення забезпеченого кредитора та правовий статус майна, що є предметом застави // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ks.arbitr.gov.ua/sud5024/8/8/740>.

4. Постанова Вищого господарського суду України від 18 серпня 2015 року у справі № БЗ/160-10 // Єдиний державний реєстр судових рішень.

5. Постанова Вищого господарського суду України від 4 серпня 2015 року у справі № 922/1191/13 // Єдиний державний реєстр судових рішень.

6. Постанова Вищого господарського суду України від 19 листопада 2015 року у справі № 5021/2737/2011 // Єдиний державний реєстр судових рішень.

Юсан І.О. Правове регулювання порядку розподілу грошових коштів, які отримано від продажу заставного майна у процедурі банкрутства / І.О. Юсан, О.С. Сіробаба // Становлення громадянського суспільства в Україні: нормативно-правове підґрунтя: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (6-7 травня 2016 р.). – Дніпропетровськ: Правовий світ, 2016. – С. 38-40.